

DE KEIZER VAN MAASTRICHT

servé hermans jibbe willems 2025

BRIEF 0: ADIO DEL PASSATO

Geachte Heer Verdi,
of, Beste Giuseppe,
of, misschien, als ik mag,

Lieve Peppino,

Ik permitteer mij een vrijheid door je zo aan te schrijven,
want als een mens zich al beperkt in zijn verbeelding,
wordt het leven niet meer dan een gevangenis
waaraan alleen de dood ontsnapping biedt.

Nou dat begint gezellig.

Ja ik weet het, ik zeg het een beetje opgeschroefd,
al in de vierde zin doet de dood haar intrede,
maar jij bent een operaman
dus woorden mogen hoger draven,
groter worden opgeblazen
dieper het gemoed in tasten
dan woorden die worden uitgeblazen door de burgerman.

Wij staan daarboven, Peppie, jij en ik,
het woelen van de werkmens,
wij brengen glans in zijn leven,
geven hem de kans soms een paar seconden
te ontsnappen aan de zwaartekracht,
wij brengen hem, en zijn vrouw, en kinderen,
in contact met het goede, het ware, het schone.

Wij laten hen kennis nemen van de Eeuwige Ideeën
en laten hen zo een glimp opvangen van De Onsterfelijkheid.

Geluk, Peppino, boor ons aan en wij brengen geluk!

Geluk, Peppino!

Ja, ik permitteer me de vrijheid je zo aan te spreken,
te tutoyeren, want zo gaat dat bij mensen die publiek bezit zijn:

onbekenden gaan ons zien
als vriend, familie, geestverwant

wij nemen een plek in het hart van onbekenden in
een plek die daarvoor leeg leek,
die daarvoor wachtte op vervulling.

Wij vervullen die leegte.

Met ons licht beschijnen wij een smal paadje
waarover de ongelukkige aan de hel kan ontsnappen!

Want het leven is een hel voor de ongelukkigen. Toch?
Dat zingt jouw Don Alvaro in 'de kracht van het noodlot':

La vita è inferno all'infelice.

Vergeef me mijn uitspraak,
alsof ik op modder kauw, mijn Italiaans,
mijn tong doet de taal van Dante en Machiavelli geen recht.

Zelf spreek ik een bastaardtaal;
Mijn Queen's English is verminkt met het Cockney van mijn jeugd,
vertroebeld door de afgedreven moedertong van de Kaapkolonie,
gegeseld met het verbeterd Amerikaans –
ik spreek een zwerftaal, beroet en bemodderd,
terwijl jouw woorden zijn geboren uit de mond van Cicero en Petrarca.

Allora.

En tóch zijn wij allebei kinderen van dezelfde wereld,
van dezelfde tijd waarin die wereld
zich zuchtend en kreunend in beweging zet
en zich naar het onbekende begeeft.

Naar het nieuwe.

Net als wij! Niet voor stilstand geboren,
niet voor een anoniem leven in de schaduw,
in ons vonkt de toekomst, de elektrische toekomst!

Hadden we trager bloed gehad
dan waren we wel in de baarmoeder gebleven
met navelstreng aan moederkoek geklonken,
maar in ons brandt het avontuur.

Wij zijn geboren als nomade, Peppie,
ik in het vlees en jij in de geest,
ik in het lijf, jij in de muziek
en wij allebei in onze gelijkgestemde ziel.

Jouw muziek heeft mij meegesleept
langs plaatsen en tijden
van de stokoude en de gloednieuwe wereld.

Jouw muziek heeft me laten janken
én heeft mijn tranen gedroogd.

Ik herken in jou het genie dat ik zelf ook ben.

Want dat zijn wij, genieën, zielsverwanten,
niet altijd begrepen door de mensheid,
zoals dat genieën eigen is,
maar uiteindelijk op handen gedragen –

ons leven heeft het verloop
van een Aristotelische tragedie:
vóór de catharsis komt het dieptepunt,
voor de ochtend komt het donkerste uur,
voor de verlossing komt het kruis

wij moeten aan de grond komen,
ongeliefd, onbekend en onbemiddeld
voordat wij toe worden gejuicht

door volk én elite, nationale helden,
een staatsbegrafenis waardig

dat is het kruis dat wij moeten torsen, Peppino,
zo gaan heldenverhalen,
dat zijn de regels van de epiek
en onze biografie is episch

ook daarin herkennen wij elkaar

het is vreemd dat wij elkaar nooit ontmoet hebben Peppie,
want ik deel hart, hoofd en ziel met jou,
alsof jij mijn gedachten denkt en ik jouw bloed voel stromen

dus ik schrijf jou, Peppie

omdat een mens *iemand* nodig heeft die hem begrijpt
een gelijke om te delen wat hem beweegt
en wat er in hem beweegt

Anders is het net of hij niet heeft bestaan.

En niemand mag zeggen dat wij niet hebben bestaan.

Ik wens je de lucht en de sterren,
je toegenegen
Joshua

BRIEF 1: DE DROMER

Guiseppe,

Vraag en aanbod!

Sinds het begin van de tijd
drijft de mens op eigenbelang
en wordt de wereld geregeerd
door een onzichtbare hand

zegt Adam Smith, een Schot,
maar daar kan hij ook niks aan doen.

De onzichtbare hand
duwt vraag en aanbod in evenwicht.

En zo duwt vraag en aanbod mij de wereld over.

Ik schrijf je dit op een schip,
dus als mijn handschrift wat golft
weet je waardoor het komt.

Niet mijn eerste oceaanreis
waarin ik weken door horizon omringd ben -
de Zonnestraal, heet dit schip,
maar we varen niet met de snelheid van het licht.

Integendeel.

Ik heb mezelf al honderd keer aan land gedroomd,
mijn ongeduld groeit met elke zeemijl
en ik neig ernaar overboord te springen
om met krachtige schoolslag de boot voor te blijven.

Ik heb goudkoorts.

In California is zoveel van dat spul gevonden
dat je maar je schop in de grond hoeft te steken
of je stuit al op kloppende aders vol goud.

En dat voor een man die voor steenkool geboren is.

In Deptford.

Ken je dat?

Natuurlijk ken je dat niet,
een stad die een vlieg in de atlas heeft gekakt,
aan de zuidoever
van de naar stront en dood stinkende Theems.

Sla een boek van Dickens open
en je ziet mijn babytijd.

Deptford.

Jouw verbeelding, Peppie,
voerde je naar Madrid, Memphis, Venetië,
Stockholm, Boston, Palermo,
Salzbach, Lima, Jerusalem,
naar tijden voor dit leven,
naar levens na de dood.

Je verklankte al die oorden
en ik reisde met die klanken mee.

Maar nooit componeerde je over Deptford.

En terecht.

Ik ken geen orkestbezetting of instrumentarium
die dat abattoir van verbeelding kan verklanken.

of het moeten roestige zagen zijn,
vorken die over een schoolbord krassen,
kippenbotjes op een slap gespannen varkensvel
en het janken van een lam dat wordt geslacht.

Deptford.

Weet je wat een Deptford Discount is?
Dat is wanneer je boodschappen doet zonder te betalen.
Mijn geboorteplaats is synoniem voor diefstal.

Begrijpelijk,
die plek berooft een mens van zijn geluk, levenslust, hoop en liefde.

*Allo strazio ch'io sopporto, dio mi lascia, in abbandono.
No, di calma, di Conforto, queste lagrime non sono.*

Zingt Rodolfo tot Luisa Miller;

God verlaat mij in mijn lijden
en mijn tranen bieden mij
geen rust, geen troost.

Deptford.

Heel anders dan waar jij je eerste adem haalde,
een lichte lucht vol rozemarijn, olijf, zeezout, cipres
waar de heuvels van Parma mee begroeit zijn.

Mijn eerste schreeuw van wanhoop krijste ik
onder een dikke lucht, zwart van roet,
waarin elke ademhaling je een zucht dichtert bij de dood brengt.

Nauwelijks gedoopt of ik was al aan het sterven.

Wanneer mijn moeder me uit wandelen nam,
kwam ik thuis met een grijze bloot op de wangen,
je kon de armoede in mijn longetjes horen reutelen.

Mijn ouders zullen nooit toegeven dat we arm waren,
ze zullen zichzelf ondernemer noemen,
uit een lange lijn van ondernemers.

Ze zullen zeggen dat ondernemen risico's nemen is,
kansen zien en grijpen, dat een ondernemer probeert
de onzichtbare hand van vraag en aanbod voor te blijven.

Ze zullen zeggen dat armoede niet bestaat,
dat het een ander woord is voor investeringsfase.

En inderdaad, ze stierven bemiddeld.
Jong maar bemiddeld. In Afrika,
waar we terecht waren gekomen
door de groothedswaan van een Corsicaan.

Ja, de onzichtbare hand werkt wonderlijk,
na de oorlogen van Napoleon in Europa
was de werkloosheid thuis zo hoog
dat mijn ouders, met zegen van de regering,
als gelukszoekers naar de Kaapkolonie vertrokken.

En zo was ik misschien onder het grauw geboren
maar niet voor het grauw bestemd;
een land waarin de lucht je neerdukt
je niet verder kijken kan
dan een horizon van baksteen
is geen land maar een kerker.

Weg, wég uit dat bekrompen Engeland,
waar de vrouwen net zo assig als de lucht zijn,
waar ook ziel en geest
door smog bedompt
het denken kortademig maakt.

Ik kon nog amper lopen
toen ik mijn eerste oceanen overtrok,
met de *Setlaars* van 1820
naar de Goede Hoop.

Het schip waarop we voeren
heette *Het Schoone Verbond*,
naar de boerderij bij Waterloo
waar Napoleon zijn hoofdkwartier had.

Mijn ouders werd een boerderij toegewezen,
maar landbouw in het Afrikaanse klimaat lag ze niet
dus in plaats daarvan, ondernemersbloed,
richtten ze zich op de handel – als scheepsbevoorrader
voorzagen ze in de behoeften van zowel de kolonisten
als van de gedesillusioneerden die mislukt huiswaarts keerden.

Vraag en Aanbod.

In Zuid-Afrika was de lucht onbegrensd
en ik wist: dit zal mijn leven zijn –

van grijs naar blauw,
van stikken naar adem,
van benauwd naar belofte –

ik leerde, hoe diep het dal ook is,
er is altijd een weg omhoog

als je maar in die weg gelooft.

Ook dat delen wij, het geloof in de weg omhoog.

En nu zit ik weer op een schip.

Met mijn erfenis van veertigduizend dollar,
nagelaten door mijn jonggestorven ouders,

ben ik vertrokken naar El Dorado,
dat in de volksmond San Francisco heet,
waar ik als goudzoeker mijn geluk zal beproeven
en mijn klein fortuin zal laten aangroeien

tot gouden bergen.

Ik sluit af – de horizon komt dichterbij,
er is land in zicht
en ik kan de onbegrensde mogelijkheden al ruiken.

Ik wens je de zee en de bergen
je altijd dienstwillige
Joshua

BRIEF 2: DE PRAGMATICUS

Dit gaat niet werken.

Luister eens, Peppie,
we gaan dit even helemaal anders doen.

Ik zit hier in *The Old Ship Alehouse*,
de zee nog in mijn benen,
schuim dat zo van de oceaan
het glas bleke *ale* op is gekropen
dat Jimmy hier voor 25 cent schenkt.

Nog geen twintig is die jongen
glad op de wangen en droog achter de oren
maar in zijn ogen glinstert het donker.

Glinstert het donker?

Ik weet niet, Pep, jij bent de artiest,
is dat poëtisch of is dat onzin?

Misschien is er wel geen verschil tussen poëtisch en onzin.

Hij biedt me vrouwen aan die, zo zegt hij,
het leven terug je hart in blazen.

Alleen zei hij niet hart,
maar een ander lichaamsdeel dat bloed pompt.
En hij zei ook niet blazen, maar zuigen.
En hij zei ook niet leven, maar –
nou ja.

Hij heeft vrouwen in alle geuren en kleuren
en ik geef toe
na zoveel nachten op het water
met als enige deining in bed de golfslag
is het een verlokkelijk aanbod.

Misschien later,
als genoeg glazen moed
mijn Engelse normen wat vloeibaar maken.

Hoe zeg jij dat ook alweer
in *La Traviata*:

Laten we drinken, drinken uit prachtige glazen,
die de schoonheid omarmen,

en ons in vluchtige, vluchtige momenten
laten bedwelmen door het genot.

*Libiamo, libiamo ne' lieti calici,
che la bellezza infiora
e la fuggevol, fuggevol ora
s'inebrii a voluttà*

Ah, San Francisco,
zout heeft hier alles glanzend grijs geschuurd –

de verwerking van de tijd
doet hier het leven glimmen.

Deze stad, in mist gehuld,
brengt helderheid in mijn door dromen vertroebelde hoofd.

Net als de pisco,
brandewijn die de in rundervet
en *rawhide* handelende mannen
uit Païta meenemen.

Het spul brandt illusies weg.

Vergeef me dit gore papier,
ik let er ook niet op,
bespat met as en drank
(die druppels zijn geen tranen als je dat soms dacht)
en die rooie smeer is bloed – niet van mij,
d'r werd een kerel onderuit geslagen
en die klapte tegen mijn tafel.

Ik stuur je vlekken van de nieuwe wereld,
en daartussen krul ik mijn
van twijfels bevrijde zekerheden.

Het is een oude schoener, deze kroeg,
al lang geleden aan land gelopen,
de drie masten zijn eraf gezaagd
en er is een deur in de boeg geslagen –

net aan wal en ik ben alweer het schip in gegaan.

Ik ben tijd aan het rekken.

Een paar uur geleden liep ik
met de Zonnestraal
de *Fisherman's Wharf* binnen.

En ik niet alleen.

De schepen spugen hier duizenden
duizenden
dromers zoals ik per dag aan land.

Sommige schepen zo verrot
dat ze verlaten worden
en de haven verstoppen.

Hout is in deze stad niet aan te slepen
en als er een lading binnenkomt
worden er kroegen van gebouwd,
geen huizen - er wordt hier meer
naar drank dan slaap verlangd -
blijkbaar moeten dromen hier verdoofd worden.

Uit heel de wereld drommen hier de zielen samen,
Duitse Lutheranen die streng hun bier drinken,
Mexicanen en Chilenen met hun huid van aarde,
Australiërs die van steen lijken,
Zweden en Denen die een taal spreken
die op braken lijkt en zelfs Fransen
die met elke stap teleurgesteld lijken
dat hier weinig beschaving te vinden is.

Ze wonen hier in kelders,
geïmproviseerde tentenkampen rond de baai,
liggen op straat
met geen ander kussen dan hun arm

de Chinezen plakken samen
en noemen hun verzameling krotten *Chinatown*

de stad ruikt naar ingewanden,
dysenterie en diarree,
naar roest en ijzer,
mens en beest krabben aders open
vanwege schurft en vlooiën,
wie hier adem haalt of water drinkt
loopt kans op cholera of tyfus,
alle muggen dragen malaria

en wie bloed en luchtwegen
van smetten vrij houdt
loopt een ziekte van Venus op
of een waanzin in het hoofd

Tutto è follia, follia nel mondo -
alles is waanzin, waanzin in de wereld.

Ja

het is hier afschuwelijk

het is hier geweldig

ik snap het, zoals ik het net opschreef leek ik te klagen

en ik geef toe

mijn eerste stappen in deze stad

zette ik in angst

en diepe twijfel over mijn keuzes

ik vreesde over de verkeerde horizon te zijn gekropen,

bijna had ik rechtsomkeert gemaakt

was ik de zee terug ingelopen

en misschien begint de pisco nu pas te werken

maar nu zie ik scherp

dat in deze chaos geen ondergang ligt

maar de grootste kans van mijn leven

want in deze chaos klopt het hart van de wereld,

brandt de hoop, glanst een blind vertrouwen

in een betere toekomst – niemand hier geeft op

geen ketenen die ons aan het verleden kluisteren

maar strevers die op kansen azen,

iedereen die hier komt

heeft kans en recht op rijkdom en geluk

Pep, man, je zou hier honderd opera's kunnen schrijven

en nóg pas net begonnen zijn

iedereen die hier loopt is gedreven

iedereen verenigd in een optimistisch opportunisme

duizenden, tienduizenden die zich, bevangen door dezelfde goudkoorts,

als lemmingen de woestijn in storten,

in een *stampede* van schuimbekkende bizons,

allemaal op zoek naar dezelfde klompjes goud.

Maar ik ken de wet van vraag en aanbod,

ik zie hoe al dit aanbod aan menskracht

de vraag ruim overtreft – ik sluit mij niet aan

bij deze polonaise, nee, ik ga het anders doen

ik ga deze polonaise bevoorraden!

Want waar het goud in de bodem beperkt is,

droogt de stroom gelukszoekers nooit op.

Dus

ik ga alles verkopen wat de goudzoeker nodig heeft;
blikken goudpannen, houwelen, spades, velbijlen,
troffels, wiggen, koevoeten, zeven, revolvers,
kookgerei, tentharingen, grondzeil, en onder de toonbank
schapendarmpjes tegen kriebelschacht en nageslacht.

Dus zoals een ondernemer de hongerige
nooit een hengel moet verkopen
maar elke dag een nieuwe vis,
ga ik het goud niet zelf zoeken –

ik laat ze me het brengen.

Salute mijn vriend,
cin cin.

ik laat Jimmy mij nog een pisco schenken
de volgende keer dat ik je schrijf

ben ik rijk.

distinit saluti
il tuo amico

Joshua

BRIEF 3: DE OVERMOED

Mijn dierbare Guiseppe,

Ik zou je weer schrijven als ik rijk was
en dat was ik, dat was ik!

Elke dromer die naar de goudvelden trok
kwam naar mij voor bepakking en bezakking;
ik zat in het rijtje van Samuel Brannan,
de pannenkoning en eerste miljonair van Californië,
en Levi Strauss, die stevige broeken maakt
van zeildoek en *serge de Nîmes*,
waarin hij klinknagels jaagt om ze steviger te maken.

Mijn fortuin woekerde als klaverzuring,
een invasief plantje dat met mate goed te eten is
maar in grote hoeveelheden giftig wordt.

En zo gaat dat ook met rijkdom,
wie ervan proeft wil meer meer meer
en ziet niet dat het geld zélf giftig is.

Ik zou je schrijven als ik rijk was,
en dat was ik. Vanochtend nog,
vanochtend was ik rijker
dan ik me ooit voor had kunnen stellen.

Nu, nu zit ik in de bijkeuken van *De Rode Draak*,
waar mevrouw Li Peng doorgaans de dagomzet telt.

Ik heb haar mijn laatste contanten gegeven
in ruil voor een veilig plekje,
een vertrek zonder ramen,
om me tot het donker schuil te houden

en voor een jas met een kap,
een kleine koffer met twee schone overhemden,
een bruine wollen broek die in mijn dijen bijt
en twee paar sokken

vannacht verlaat ik deze stad,
bijna kerstmis en geen herberg die mij wacht –

*O dolci amiche,
un riso, una speranza, un for
la terra non ha per me!*

Oh lieve vrienden,
niet langer biedt de wereld mij
haar lach, haar hoop, haar bloemen.

Nou, niet zo zielig Norton!

Een man die niet durft te springen
is een man die nooit zal vliegen -
hij moet het risico op de val omarmen.

Ach, Pep, mijn verhaal is er een,
zoals altijd, van vraag en aanbod.

Ik zag een buitenkans, man,
zelfs nu ik eraan terugdenk
begint mijn hart weer in mijn bloed te stompen –

je moet weten
dat rijst de brandstof is van San Francisco,

en zoals Egypte de graanschuur was
van het machtige Rome
en wie de graantoevoer afsneed
keizers met hongersnoden op de knieën kon dwingen,
kwam de Californische rijst uit China –

maar de Chinese invoer in Amerika
is allesbehalve stabiel,
op de wereldmarkt kan het kleinste tikje
grote consequenties hebben
en onze afhankelijkheid van de Chinezen
is problematisch – maar waar problemen zijn
liggen kansen voor de ondernemer!

Want door mislukte oogsten woedden hongersnood in China,
waardoor de keizerlijke regering besloot
alle uitvoer van rijst op straffe des doods te verbieden.

Enkel nog de schepen met rijst die onderweg waren
kwamen de afgelopen maanden binnenlopen,
daarna geen korrel meer.

De prijs explodeerde, van vier cent per pond tot zesendertig cent!

Ik ging elke dag naar de *Merchants Exchange*,
loerde op een lading om op te bieden,
maar niks, niks kwam op de borden te staan,

tot ik door Willy Sillem opzij werd getrokken,
een goede vriend van me. en toevallig ook
mede-directeur van de grootste handelsbank in de stad.

“Ik vertegenwoordig de Gebroeders Ruiz uit Lima,”
fluisterde hij, “en die hebben een bijzonder aanbod.”

Hij liet me een handvol rijst zien.

“Er ligt tweehonderdduizend pond aan boord van de *Glyde* –
die ligt voor anker in de baai
en zodra het weer het toelaat loopt ze binnen.

Jij bent de eerste die ik de kans geef, als je de hele lading koopt
mag je het hebben voor twaalfeneenhalf cent per pond.”

Twaalfeneenhalf cent! Tegen de huidige tarieven
zou ik mijn inzet binnen een dag kunnen verdriedubbelen!

Natuurlijk zei ik ja. Ik denk dat ik het zelfs hijgde,
ja, ja, ja! Ik gaf een voorschot van tweeduizend dollar,
verkochte mijn bezittingen, verpandde mijn onroerend goed
en sloot kortlopende leningen af in de hoogste kringen
tegen een waanzinnige rente, wat geen probleem was,
het zou een knabbelhapje zijn uit mijn komende fortuin.

Ik zag mijn toekomst voor mijn ogen schitteren
toen de *Glyde* in *Fischerman's Wharf* aanmeerde.
Het was druk. Bijzonder druk in de haven. Ik dacht,
grenzeloos naïef, dat de stad was uitgelopen
voor mijn schip vol goud.

Ik had het mis.

Achter de *Glyde* kwam de *Syren* binnenlopen
met 218 vaten Peruaanse rijst. Daarachter
de *Merceditas* met tweehonderdduizend pond,
daarna de *Dragon*, met tweehonderdvijftigduizend,
gevolgd door schip na schip met vat na vat –

het was de Peruanen gelukt, met een demonische timing,
om rijst te verbouwen – en nu sprongen ze
met scheepsladingen tegelijk in het Chinese gat.

De markt raakte zo snel verzadigd dat 'ie crashte,
de prijs daalde naar drie cent per pond.

Drie cent.

Ik had geen schip met goud gekocht,
maar een narrenschip.

Het kortlopende knabbelhapje geleend geld
werd op slag een geladen peperbus
met de loop op mij gericht.

Vraag en aanbod – het aanbod een schot hagel,
de vraag of ik mijn schuld kan inlossen.

Dus nu zit ik in de bijkeuken van *De Rode Draak*
en kijkt mevrouw Peng of de kust veilig is.

Ik zal als een dief in de nacht
mijn geliefde stad verlaten –

de stad die mij alles gaf
en
alles ook weer afnam.

Ik zal je niet vragen of je wat geld over kan maken,
mijn laatste restje trots draag ik mee
terwijl ik met mijn staart tussen de benen vlucht.

Zodra ik een nieuwe haven vind
weten mijn brieven je geliefde Milaan weer te vinden,
bid om mijn veiligheid,
bid om mijn zielenheil

oh mijn San Francisco
zo liefelijk en verloren
o mijn herinnering
zo dierbaar, zo noodlottig...

O patria mia, mai più ti revedrò!

Met de meeste hoogachting,
met gebroken hart,
je Joshua

BRIEF 4: BEZINNING

Groen! Groen! Ik verlang naar groen!

Al weer weken liet ik me misselijk varen
op het grijs in duizend tonen, grijs van het
opspattende buiswater, grijs van het golfschuim,
grijs van de eeuwige in oceaanmist gehulde horizon,
grijs van de kolenstoom die de lucht in werd gebraakt,
grijs van de zee die zonder hapering
overgaat in het grijs van de lucht,
grijs van de regen, de storm, zelfs
de kleur van de zon is grijs. Ik wilde Groen!

Het groen dat aan het land ontspruit,
dat uit de takken woekert, het groen
van vaste grond onder de voeten.

Voglio Verdi!

Als ik jouw naam onttover, Verdi,
heet je gewoon Groen. Guiseppe Verdi?

Nee joh, Josje de Groen!

Nou, Josje, ik zat weer op een schip,
je had het vast al geraden,
ik voer achteruit,
de wind zoog me werelddelen terug,
de golven golfdin binnenstebuiten
en dreven me rugwaarts naar de Oude Wereld.

Met het schip Stella Maris,
Sterre der Zee, meerden we aan
in de zeehaven van Maastricht.

Met klokgelui werd ik binnengehaald,
geland in het groen op de zaterdag voor Pasen,
stille zaterdag – en na het stampende stoomschip
was de stilte welkom en weldadig.

Ik liet de zee uit mijn benen vloeien,
volgde de klokken de stad in
en droomde in mijn oren steeds jouw woorden (uit Falstaff)

E' sogno o realtà?

Is dit een droom of werkelijkheid?

Want deze stad, pas sinds twintig jaar
weer in handen van de Hollanders
is misschien in grond
maar niet in geest
deel van het koninkrijk der Nederlanden.

De hele provincie strekt zich naar het zuiden uit,
alsof ze naar Rome probeert te vluchten,
van Mookerhei tot Vaalserberg de Alpen en de Appenijnen over
om zich als zusterstad naast het Vaticaan te nestelen.

Dit zou pauselijk domein moeten zijn,
geen land van de koopman-koning,
de pracht van deze stad bewijst eer aan Italië –

ook in deze stad kan je geen hoek omslaan
zonder god tegen te komen.

Als ik de Maas oversteek,
die, net als de Seine,
op het Plateau van Langres ontspringt,
over de negen stenen bogen
van de oudste brug van Nederland,
kan ik geen kant opkijken
zonder een kerk te zien.

De mooiste vind ik de Sint Servaas,
gewijd aan de achterneef van Jezus *himself*,
of, nee, nee, de mooiste is de Sint Jan,
met z'n protestantse rooie toren,
die naast zijn broer op het Vrijthof staat

het plein waar jong en oud, arm en rijk,
in de mooiste kleren flaneert
en kan wedijveren met de pracht van de stad.

Ook daarin, Guiseppe,
is Maastricht meer Italiaans dan Hollands,
het hart slaat hier niet zuinig maar barok.

Het ligt niet aan mijn eenzame weken op zee
in de isolatie van mijn kooi
dat ik de vrouwen van deze stad
als mooiste vrouwen van de wereld zie.

Maar de mooiste vrouw
en toch, toch de mooiste kerk
is de Onze-Lieve-Vrouwe,

bij haar zoek ik de stilte,
Maria, Stella Maris,
die mij veilig de oceaan over hielp.

Het is een basiliek in verval, deze,
naar verluid hebben eerst de Fransen
daarna de Hollanders
dit huis van de moeder van god
gebruikt voor de opslag van wapentuig

geen wierook om te heiligen
maar buskruit om te vernietigen

nu is de kerk weer gewijd
maar zwaar aan restauratie toe,
of de ondergang dreigt -
gruis en ruïnes

ik voel me verwant met deze stenen
gebouwd om naar de hemel te reiken
voelen ze de zwaartekracht trekken

bedoeld voor grootsheid
brokkelen ze af.

Ik dank Maria, brand een kaars
en even, heel even, héél even
overweeg ik het broederleven

ik ben immers Franciscaner.

Maar dan wel een San Franciscaner
en die zijn toch anders toegerust -
meer voor de wereld dan voor de wijding.

En ik voel de wereld lokken,
ik volg mijn gemoed
terug het Vrijthof op
waar Momus roept.

De god van schrijvers en dichters,
die geloofde dat de mens niet deugde
omdat er geen venster in zijn borst zat,
zodat men niet in zijn hart kon kijken
om te zien wat hij echt meende.

Zijn naam tooit een sociëteit,
afgodshuis en bierhuis ineen,

waar ik, San Franciscaner monnik
me meteen thuis voel.

Tot nog niet zo lang geleden
was deze stad omsingeld
door het Maasleger van de Belgen.

Jarenlang was het verboden Carnaval te vieren
en toen de Belegstaat werd opgeheven
en de Belgen zich weer terugtrokken
in hun biervaten en varkenspensen
richtten jonge Maastrichtenaars sociëteit Momus op
om eindelijk weer feest te kunnen vieren

om zich eindelijk met Vastenavond te verkleden,
het geloof dat je niet hoeft te beperken tot wie je bent.

Nog altijd gelooft men hier
dat viering boven vechten gaat.

Nog voor ik mijn vinger opsteek
word er een Keyzer voor mijn neus gezet,
bier van de grootste brouwer van Maastricht -
en de meest ambitieuze ook,
ik hoop spreken dat de zaak wordt uitgebreid
met een moderne stoombierbrouwerij –

kan je je voorstellen, Josje,
industriële gebrouwen bier!

Een vloek, misschien, voor jouw Italiaanse wijnhart,
vertrouwd in de klassieke wereld, maar hier
verblijf ik in de eerste stad van Nederland
waar zich een industriële omwenteling voltrekt

een stad van uitersten, Maastricht,
want ook de eeuwenoude god voelt zich hier thuis,
dit is een kruispunt van de oude en de nieuwe tijd
gesymboliseerd door de Keyzer zonder keizerrijk.

Momus is een god met vele tongen,
allemaal even los door het keizerlijk bier,
hier zingt men de verhalen van de stad.

Ik heb hier een nieuwe vriend ontmoet,
een geestverwant – nu niet jaloers worden,
Josje, jij blijft mijn zielsverwant, maar

het is een verademing om hier een man te spreken
die net als ik begrijpt wat vraag en aanbod is.

Petrus Regout heet hij, een man met visie,
een industrieel die van dromen plannen maakt.

Hij trekt Maastricht mee in de vaart der volkeren,
loopt voor de troepen uit de moderniteit in.

Dankbaar is het volk hem veel te weinig, vindt hij,
ze klagen over slechte arbeidsomstandigheden.

“Slechte arbeidsomstandigheden!”

Het keizerlijk bier staat hem als schuim op de lippen,
“zijn ze wel eens in Luik geweest,” fulmineert hij,
“of in San Francisco? Daar, daar sterven ze bij bosjes,
daar moeten ze hun kinderen de fabriek in jagen,
daar is het pas erg, maar ik hou van ze!”

Petrus zegt dat hij woningen wil bouwen voor zijn arbeiders,
gas- en waterleidingen wil aanleggen, maar,
verbijt hij zijn woede, burgemeester en wethouders
werken hem tegen, jaloers op zijn succes, wat anders,
ze zouden hem in de adelstand moeten verheffen,
zalig verklaren, als het niet teveel moeite is,

“nou goed,” zegt hij, “ik zal me beheersen,
mijn ware gevoelens verbergen achter het masker van de sfinx
en wachten tot de geschiedenis me gelijk geeft.

Heiligen worden ook pas heilig verklaard
wanneer ze vele jaren dood zijn -
die toekomst zal me bewonderen”.

Hij rekent af en verdwijnt
deze man die ik niet ben maar zo goed begrijp
en laat mij achter, wat licht in mijn hoofd,
misschien van de keizertjes,
misschien van de vaste grond onder mijn voeten
of misschien van het ontmoeten
van een gloeiend voorbeeld

een voorbeeld van hoe ik zowel wél als niet wil zijn.

Verwarrend is het, en verhelderend tegelijk,
zoals alle grote dingen in mijn leven
zichzelf zowel tegenspreken als aanvullen.

Net als deze man wil ik de wereld veranderen,
ik heb misschien geen geld, maar ik heb tijd,
ik ben te jong om me door het leven te laten verslaan,
ik wil geen anonieme vreemde blijven,
geen ballingschap op vreemde grond,
ik wil gezien worden, niet onopgemerkt zijn,
maar van betekenis in mijn eigen stad.

En dat is San Francisco.

Maar ik zal mijn energie niet verspelen
met zucht naar eer en fortuin en roem, zoals Regout,
het leven is te kort om te verlangen naar erkenning in de dood

want wat bereikt een man
als hij enkel voor zichzelf de top bereikt?

Afstand, van de rest van de wereld,
wat is een man zonder anderen?

Ik wil de wereld veranderen,
niet met ijzer en stoom
maar met hoop en geloof

want er is vraag naar hoop en geloof
en ik zal het aanbod zijn.

Dus ik zal mijn adem inzetten voor anderen,
bruggen bouwen tussen mensen,
mijn stad, lichtend voorbeeld voor de nieuwe tijd
waar heel de wereld samenkomt,
verbinden met de wereld

niet vergeefs wachten tot een ander je in de adelstand verheft,
maar zelf een edel leven leiden

het edelste van alle levens, als een keizer,
ik kroon mij gelijk het keizersbier,
want ik ben geboren voor de grootste dromen
en net zoals men hier gelooft
dat je je niet hoeft te beperken tot wie je bent
zal ik mij tooien met de nieuwe kleren van de keizer

zo zal ik San Francisco glans verschaffen
of wacht, heel California of nee,
ik ben geboren voor de grootste dromen toch,
ik word de Keizer van Amerika!

BRIEF 5: EEN NIEUW BEGIN

Beste Broeder in De Verbeelding,
Guiseppe Verdi,
ik groet u, Imperiaal en Majestueus,

tóch knaagt aan mij de vraag:
hoe wordt men keizer?

Doorgaans wordt men in het vak geboren,
of gaat er gruwelijk bloedvergieten aan vooraf
of je moet een eigen rijk beginnen,
zoals Nabopolasser, de vader van jouw *Nabucco*,
die Nieuw-Babylonië stichtte.

Maar ik heb geen keizerin als moeder,
geen leger om tot slachtpartij te commanderen
geen Machiavellistisch gevoel voor politiek
en ook niet echt de macht, de middelen,
of gewoon de energie om een eigen wereldrijk op te zetten.

Een échte ondernemer weet: Keep It Simple -
Dus, hoe wordt men keizer?

Men moet het eenvoudigweg *zijn*.

Dus wanneer ik de kade afloop van de *Fisherman's Wharf*,
(het lijkt een leven geleden dat ik daar
met de staart tussen de benen het land uit glipte),
doe ik dat met mijn Keizerlijke uniform aan.

Zelf gemaakt. Jaha.

Op het schip waarmee ik terugvoer,
de *Renaissance*, ben ik handvaardig aan de slag gegaan –
de gouden epauletten op mijn schouders
heb ik van tafelzijde en gordijnkoord geknutseld,
de blinkende knopen kreeg ik van een adellijke Britse dame
(in ruil ervoor danste ik een hele avond met haar op het benedendek)
en de veren op mijn hoed zijn van een albatros
die iets te dicht bij het schip vloog –

het zijn tijdelijke veren,
ik wil struisvogelveren op mijn hoofd,
als symbool van het Zuid-Afrika waar ik opgroeide.

Ook draag ik een sabel
die ik won tijdens een potje kaart

met een dronken officier,
waarin ik, ik geef het toe,
misschien heb vals gespeeld.

En tot slot naaide ik van versleten matrozenpakjes
en een oude kapiteinsjas
mijn keizerlijk kostuum van stralend blauwgrijs –

daarmee verenig ik het blauw van de Unie der Noordelijke Staten
en het grijs van de geconfedereerde Staten.

Want ik moet deze staten,
die op voet van oorlog staan
verenigen
zodat zij niet alleen in naam
maar ook in wandel en geest de Verenigde Staten zijn.

Ja, ik heb een hoger doel.

Zo loop ik de loopplank af,
niet als Joshua de zoveelste,
mislukt zakenman,
maar als Norton de Eerste
Keizer van De Verenigde Staten.

Waar jij van het leven opera maakt, vriend,
maar ik opera van het leven.

Lang zocht ik naar de vraag
en probeerde daar mijn aanbod op af te stemmen,
nu ben ik het aanbod

en zal ik vraag creëren.

Niet langer maak ik me zorgen
om schulden of andere
laagburgerlijke problemen
die het gewone volk teisteren

In mijn eerste leven hier
hield ik me bezig met zelfverrijking,
met wroeten in het slijk der aarde
als een zwijntje dat om parels taalt -
arm van geest was ik, en verre van zalig

nu ben ik blut maar hier
in het Gouden Licht van Californië
waar de kustsequoia's naar de hemel wijzen

en de zeearenden krijzen
voel ik me rijker dan ooit.

Ik ben niet thuisgekomen,
ik ben wedergeboren.

En ik word opgewacht door een massa mensen,
dat mij als het Koor van het Volk uit Don Carlo toezingt:

*Spuntato ecco il dì d'esultanza,
onore al più grande de' Re!
In esso hanno i popol' fidanza,
il mondo è prostrato al suo piè!*

“Zie! De dag van de Vreugde is aangebroken,
eer aan de Grootste der Koningen!

De mensen hebben er vertrouwen in,
de wereld ligt aan zijn voeten!”

Nou ja, niet echt natuurlijk, Peppie,
niemand weet dan nog
dat de Keizer in de stad was aangekomen.

En voor keizers geldt hetzelfde
als voor goden, geesten, goeroes of gebedsgenezers,
je hebt iemand nodig om in je te geloven.

Je moet het volk informeren,
want zonder volk is een keizer weinig waard.

Dus ik loop, in een rechte lijn
van loopplank naar redactie van de *San Francisco Bulletin*.

Altijd op zoek naar kopij
is mijn *breaking news* welkom,
het levert honderden nieuwe abonnees op
wanneer ze mijn proclamatie afdrukken
onder de titel:

**De Keizer van de Verenigde Staten
woont vanaf nu in San Francisco.**

-PROCLAMATIE-

Op uitdrukkelijk verzoek van een grote meerderheid
van de burgers van deze Verenigde Staten,
verklaar en proclameer ik, Josua Norton,
mijzelf tot Keizer van deze Verenigde Staten.

En krachtens het gezag dat mij hierdoor is verleend,
zal ik de kwalen waaronder het land lijdt verlichten,
en daardoor vertrouwen wekken, in binnen- en buitenland,
in onze stabiliteit en rechtschapenheid.

Was getekend, Norton de Eerste,
Keizer van de Verenigde Staten.

En omdat iedereen weet
dat wat in de krant staat waar is,
is het woord vleesgeworden
en dat vlees ben ik, Keizer Norton I.

BRIEF 6: DE BRUGGENBOUWER

Mijn vriend Verdi,
ik schrijf je met keizerlijk saluut!

Ik leidt eindelijk het leven dat me toelacht!

*Alla vita che t'arride
di speranze e gloria piena,
d'altre mille e mille vite
il destino s'incatena!*

Ik heb het lot gevangen.

Arm ben ik. Straatarm.
Ik schrijf je vanaf mijn lievelingsbank
op Montgomery Street.

Dit is mijn hof,
niet door muren ontsloten
maar door horizon,
mijn paleis is de wereld
en ik hou audiëntie aan zee.

Er is misschien weinig verschil
tussen keizer en zwerver
behalve dat de zwerver geen bezit heeft
en de keizer
geen bezit nodig heeft.

Wanneer ik iets begeer,
kleine dingen, ik ben geen Nero,
dan krijg ik dat.

Wanneer ik vraag
dan biedt men aan.

Heb ik trek in de beste Franse keuken van de stad,
dan dineer ik in de *Poodle Dog*, waar ik staatslieden
en industriëlen ontmoet.

Even makkelijk meng ik mij tussen de havenarbeiders
in *The Old Clam House* of spreek ik de zakenlui in *Jacks*,
die daar 's middags in de privékamertjes boven lunchen
met hun secretaresses om een paar uur later in de dinerzaal
het avondmaal te gebruiken met hun vrouw.

Wanneer de rekening komt
schrijf ik op de menukaart

goedgekeurd door de Keizer

Mijn erkenning is mijn munteenheid.

Wanneer ik naar de opera wil,
geef ik vijf sterren en wordt mij,
zonder morren, een zitplaats
in ereloge of baignoire aangeboden.

Zo word ik overal onthaald.

Ik wandel net zo makkelijk tussen de leren
als in door Chinatown, drink koffie met de
Kroaten in hun *New World Coffee Stand*
en mescal met de Mexicanen in hun *cantina's*.

Uit alle naties van de wereld
komen zielen samen in San Francisco
en mijn hart huilt wanneer zij
strijden in plaats van streven naar beter.

Ik kom naar iedereen,
ik heb van het stadsbestuur een fiets gekregen
als Keizerlijk Vervoer,
en ook komt iedereen naar mij.

En wanneer zij naar mij toekomen,
- op mijn bankje hou ik audiëntie,
praat ik met iedereen
en luister ik naar iedereen -
kies ik geen partij, maar ga
als keizer, midden tussen mijn volk staan,
via mij geven ze elkaar een hand

via mij zien ze: er zijn hier geen Chinezen,
Kroaten, Duitsers of Mexicanen,
er zijn hier San Franciscanen –
en allen zijn mijn onderdaan.

Op mijn bankje aan Montgomery Street
schrijf ik mijn plannen de wereld in
en slaap ik nu en dan
wanneer dromen inspiratie beloven.

Guiseppe, ik laat de wereld mijn wijsheid proeven!

Ik schrijf epistels, proclamaties, wetsvoorstellen
en blauwdrukken over diplomatie – wat dacht je hiervan:

Als niet alleen de Staten van Amerika
zich verenigen tot De Verenigde Staten,
maar alle Naties van de Wereld
samenkomen tot een Liga der Verenigde Naties,
een Volkerenbond om conflicten op te lossen
vóór het tot oorlog komt, zou dan de vrede
niet binnen handbereik liggen?

Is mijn plan. Goed plan hè.

Ter uitbreiding van mezelf
en als nadruk van mijn grenzenloosheid
neem ik in mijn titel tevens
Beschermer van Mexico op.

Mijn decreten laat ik drukken in de krant
zodat heel het volk er kennis van neemt.

Zoals mijn briljante proclamaties
om een brug te bouwen over de baai
van *Oakland Point* naar *San Francisco*,
via het geiteneiland. En niet zomaar een brug,
nee, een stálen brug.

Nog nooit vertoond!

Maar het leven is niet enkel
briljante ingevingen,
inspirerende etentjes
en interpopulair conflictmanager,

als keizer ben ik zelfs slachtoffer
van een heuse coup poging.

Van mijn eigen wetshandhavende apparaat nog wel!

Ik slaap, op mijn bankje,
op een lome wintermiddag,
als een overijverige dienstklopper
me in de kraag vat.

Niet eens een echte agent, trouwens,
maar een beveiligger
die me overdraagt aan de politie.

Landloperij, zo luid de beschuldiging,

Infaam en abject!

En wanneer die aanklacht geen stand houdt
veranderen ze het in openbare krankzinnigheid.

Openbare krankzinnigheid!

Peppie, wat een plottwist,
zelfs ongeloofwaardig in een opera, of niet?

Openbare krankzinnigheid!
Ze willen mij op laten nemen in een gesticht!

Mijn volk komt natuurlijk onmiddellijk in het geweer,
de kranten staan vol met deze gerechtelijke dwaling,
het hoofdredactioneel commentaar van de *Bulletin* zegt

*In wat enkel kan worden omschreven als de meest boosaardige fout
werd onze geliefde Keizer Norton vandaag gearresteerd
en vastgehouden op de belachelijke aanklacht van krankzinnigheid.*

*Zoals alle echte San Franciscanen weten
is onze Monarch van Montgomery Street
minder gek dan degene die deze beschuldiging hebben verzonnen.*

*Zoals zij zullen leren
zijn de loyale onderdanen van Zijne Majesteit
volledig op de hoogte van deze schande.*

En in de *Daily Alta* staat:

*Keizer Norton heeft nimmer bloed vergoten,
nimmer ook maar een mens bestolen
en nimmer iemands land geroofd -
iets dat niet gezegd kan worden van enig andere Keizer.*

Het publiek is razend,
nog voor de dag voorbij is ben ik vrij,
de hoofdcommissaris gaat door het stof
en biedt zijn welgemeende excuses aan.

Die ik, uiteraard, grootmoedig accepteer.

De dienstdoende agent verleen ik gratie.

En vanaf die dag zal elke geüniformeerde,
elke agent, elke militair, wanneer ze mij
op straat passeren, mij begroeten

met militaire eer.

Keizer ben ik, Vriend Verdi,
schrijf een opera over mij,
ik heb er minstens één verdiend.

BRIEF 7: HET VERVAL

Lieve Guiseppe,

Ben je al bijna klaar met die opera over mij?
Het heeft een beetje haast.

*Venga la morte!
e mi colga nell'estasi
di quest'amplesso
il momento supremo!*

Het is jouw Othello die dat zingt:
Laat de dood maar komen!
Nu ik in vervoering wordt omarmd
is mijn uur gekomen.

Ja, het is goed zo.

Keizers sterven niet in bed,
dat heeft het lot zo bepaald
en al ben ik een man die bij leven
het lot vaak te slim af is geweest,
bij sterven erken ik mijn meerdere.

De grap raakt er een beetje vanaf.

Steeds minder restaurants
stellen mijn aanbeveling op prijs,
de opera schuift me via het schellinkje de zaal uit,
mijn goede werken worden niet langer
met maaltijden beloond.

Ze weigeren me steeds vaker de pof en,
erger nog, noemen wat ik als gunsten en giften zag
steeds vaker openstaande schulden.

San Francisco wil zijn geld zien.

En dat is natuurlijk geen probleem,
een keizer drukt zijn eigen Keizerlijke Geld -
de Norton-dollar (waar de Amerikaanse dollar
aan gekoppeld is met een wisselkoers van 1 op 1).

Het is niet zozeer een schuldbewijs (of zelfs een valuta)
als meer een inlossingsbelofte – op 10 januari 1880
zal ik alles terugbetalen. Ik ben een man van mijn woord.

Maar het lot, hè, dat ongrijpbare lot...

Dan hier, maestro, graag een slot-aria:
want twee dagen voor de tiende januari
wandelt de held van dit verhaal, ik dus,
midden in de drukke avondspits op straat

mannen die zich naar moeder de vrouw toe haasten,
vrouwen die de laatste inkopen doen,
bedienden die nog snel een boodschap halen

en daar, muziek zwelt aan, val ik,
heel onverwacht, voorover

bezwegen aan een hartaanval

dood voordat mijn neus het trottoir raakt.

De spits valt onmiddellijk stil,
de menigte wijkt uiteen als een rode zee,
en spreken, vol ontzag, als één man:

De Keizer is Dood.

Ik krijg een staatsbegrafenis,
mij komen dertigduizend mensen de laatste eer bewijzen,
de stad is in diepe rouw gedompeld,
ik lig in een kist van het mooiste rozenhout,
betaald door de zakenlieden van San Francisco,
de mannen waar ik ooit voor vluchtte
maar die mij nu omarmd hebben,
het volk neemt afscheid van zijn keizer,
die platzak was maar een rijkdom achterliet:

Norton I.